

Vec C-455/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

23. júl 2021

Vnútroštátny súd:

Tribunalul Olt

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

27. máj 2021

Odvolateľ – žalobca v prvom stupni:

OZ

Odporkyňa – žalovaná v prvom stupni:

Lyoness Europe AG

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie, ktoré podal žalobca [v prvostupňovom konaní] OZ, fyzická osoba, na Tribunalul Olt (Vyšší súd Olt, Rumunsko) proti občianskoprávnemu rozsudku Judecătoria Slatina (Súd prvého stupňa Slatina, Rumunsko), ktorým bola zamietnutá jeho žaloba, ktorou sa domáhal určenia nekalej povahy niektorých podmienok zmluvy uzavretej so žalovanou Lyoness Europe AG

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

V zmysle článku 267 Zmluvy o fungovaní EÚ sa žiada o výklad článku 2 písm. b) smernice 93/13/ES

Prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 2 písm. b) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že fyzická osoba, strojný inžinier špecializujúci sa na hydraulické a pneumatické stroje (a nevykonávajúci obchodnú činnosť v rámci svojej profesijnej činnosti, najmä nákup tovaru a služieb na ďalší predaj a/alebo sprostredkovateľskú činnosť) a ktorá s obchodnou spoločnosťou (predajcom alebo dodávateľom) uzatvorí zmluvu o pristúpení, na základe ktorej má uvedená fyzická osoba právo účasti v nákupnom spoločenstve, ktoré vytvorila vyššie uvedená spoločnosť vo forme systému Lyoness (systém, prostredníctvom ktorého sa sľubujú zárobky vo forme spätných platieb za nákupy, provízie a ďalšie akciové výhody), právo na kúpu tovaru a služieb u obchodníkov, ktorí majú zmluvný vzťah s touto spoločnosťou (označení ako obchodní partneri Lyoness) a právo sprostredkovať pre iné osoby v rámci systému Lyoness (tzv. potenciálni verní zákazníci), sa môže na účely účinnej ochrany práv spotrebiteľa považovať za „spotrebiteľa“ v zmysle tohto ustanovenia, napriek zmluvnej podmienke, podľa ktorej je rozhodným právom pre zmluvný vzťah medzi Lyoness a zákazníkom výlučne švajčiarske právo bez ohľadu na bydlisko zákazníka?
2. Má sa článok 2 písm. b) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vykladať v tom zmysle, že možno považovať za „spotrebiteľa“ podľa tohto ustanovenia osobu, ktorá uzatvorila s predajcom alebo dodávateľom dvojúčelovú zmluvu, t. j. [keď] sa zmluva uzatvorila na účely čiastočne v rámci obchodnej, hospodárskej alebo profesijnej činnosti fyzickej osoby a čiastočne mimo rámca uvedenej činnosti a obchodný, hospodársky alebo profesijný účel fyzickej osoby neprevažuje v celkovom kontexte zmluvy?

3. V prípade kladnej odpovede na predchádzajúcu otázku, aké sú hlavné kritériá slúžiace na posúdenie, či obchodný, hospodársky alebo profesijný účel fyzickej osoby prevažuje alebo nie v celkovom kontexte zmluvy?

Uvedené predpisy práva Únie

Zmluva o pristúpení Bulharskej republiky a Rumunska k Európskej únii

Článok 2 a článok 19 ods. 1 ZEÚ

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), články 3 a 6

Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, články 1 až 3, (ďalej len: „smernica“)

Uvedené vnútroštátne predpisy

Zákon č. 193/2000 o nekalých podmienkach v zmluvách uzatvorených medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi, ktorým sa preberá smernica: články 1, 2 a 4 až 7, najmä článok 2, ods. 1, ktorý definuje „spotrebiteľa“ ako každú fyzickú osobu alebo skupinu fyzických osôb vytvárajúcich združenie, ktorá na základe zmluvy patriacej do pôsobnosti tohto zákona koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jej obchodom, priemyselnej alebo výrobnjej činnosti, remeslu alebo povolaniu.

Zákon č. 296/2004, ktorým sa zavádza spotrebiteľský zákonník: články 1, 3 a 75 až 81, najmä bod 13 jeho prílohy, ktorý definuje „spotrebiteľa“ rovnakým spôsobom ako zákon č. 193/2000.

Zákon č. 134/2010 o občianskom súdnom poriadku: článok 205, ktorý stanovuje najmä, že žalovaný môže uviesť procesné námietky vo vyjadrení k žalobe; článok 237, ktorý stanovuje, že na účely skúmania veci samej súd musí rozhodnúť o námietkach podaných účastníkmi konania alebo o tých, ktorými sa môže zaoberať bez návrhu; články 251 a 255, ktoré stanovujú oslobodenie od dôkaznej povinnosti tých skutočností, ktoré musí súd poznať z úradnej moci a ako aj, že súd môže rozhodnúť, že nie je potrebné preukázať verejne známe alebo nesporné skutočnosti, taktiež články 466, 476, 479 a 480, ktoré upravujú odvolacie konanie obsahujúce opätovné preskúmanie veci samej zo skutkového a právneho hľadiska.

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Dňa 9. decembra 2020 Judecätoria Slatina (Súd prvého stupňa Slatina) zamietol žalobu žalobcu OZ proti žalovanej Lyonesse Europe AG, ktorou sa na základe zákona č. 193/2000 domáhal určenia nekalej povahy niektorých podmienok uvedených vo všeobecných zmluvných podmienkach a ich prílohách, pričom

žiadal, aby bola žaloba podaná na súde podľa sídla myWorld Retail Services SRL (predtým SC Lyoness Rumunsko).

- 2 Uvedený súd považoval podľa všeobecných zmluvných podmienok žalovanú s jej partnermi za medzinárodné nákupné spoločenstvo, v rámci ktorého je účastníkom umožnené získať prostredníctvom spoločného nákupu a dosiahnutých výhodných podmienok príjmy vo forme spätných platieb z nákupu, provízií a iných výhod. Nákup tovaru alebo služieb sa uskutočňuje priamo u obchodníkov, ktorí majú zmluvný vzťah so žalovanou.
- 3 Verný zákazník má tak právo účasti v nákupnom spoločenstve, ktoré vytvorila žalovaná s možnosťou využiť priaznivé podmienky nákupu vo forme spätných platieb, provízií a iných cenových zliav poskytnutých obchodnými partnermi prostredníctvom žalovanej, zatiaľ čo služby žalovanej sa v skutočnosti obmedzujú na sprostredkovanie a sčasti na výpočet služieb každého obchodného partnera, ako aj na objednanie nákupných poukážok Lyoness, ktoré umožňujú nákup tovaru alebo služieb u obchodných partnerov.
- 4 Keďže konštatovanie nekalej povahy podmienky okrem iného vyžaduje, aby navrhovateľ mal postavenie spotrebiteľa, po preskúmaní všeobecných zmluvných podmienok (CGA) z 2009 uvedený súd dospel k záveru, že zmluva nebola uzavretá medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, keďže zmluvné strany si vzájomne poskytovali provízie, cenové zľavy a iné výhody na základe nákupného spoločenstva. Zmluvu teda nemožno skúmať z hľadiska zákona č. 193/2000, keďže žalobca nespĺňa podmienky na postavenie spotrebiteľa.
- 5 Juecătoria Slatina taktiež vyhlásil, že neexistuje dôkaz o tom, že spoločnosť myWorld Retail Services SRL je prepojená so žalovanou spoločnosťou, že je jej pobočkou, resp. že uvádzané sídlo je sídlom pobočky žalovanej spoločnosti a nariadil podanie žaloby proti žalovanej na súde podľa sídla vo Švajčiarsku.
- 6 Proti rozsudku Juecătoria Slatina podal OZ odvolanie na vnútroštátny súd, Tribunalul Olt.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 V prvom rade OZ podrobne popisuje svoje tvrdenia, podľa ktorých bola žalovaná, spoločnosť so sídlom vo Švajčiarsku, správne žalovaná na súde podľa sídla myWorld Retail Services SRL v Rumunsku, keďže táto posledná uvedená spoločnosť, predtým Lyoness Rumunsko, je zástupcom žalovanej v Rumunsku.
- 8 Pokiaľ ide o uplatniteľnosť zákona č. 193/2000, OZ tvrdí, že zmluva, ktorú uzavrel so žalovanou, je zmluva uzatvorená medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom obsahujúca viacero podmienok, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán na jeho úkor a v rozpore s dobrou vierou.

- 9 Pokiaľ ide o jeho postavenie spotrebiteľa v rámci spornej zmluvy, OZ tvrdí, že napadnutým občianskoprávnym rozsudkom prvostupňový súd zamietol jeho žalobu bez toho, aby akýmkoľvek spôsobom preskúmal alebo posúdil jeho tvrdenia uvedené v žalobe v tejto súvislosti, čím porušil jeho právo na spravodlivý proces.
- 10 Súd prvého stupňa sa teda nesprávne domnieval, že „podľa vyššie uvedenej zmluvy si zmluvné strany vzájomne poskytujú provízie, cenové zľavy a iné finančné výhody na základe nákupného spoločenstva“ a že z tohto dôvodu OZ nemá postavenie spotrebiteľa.
- 11 Podľa OZ, ako je to zrejme aj z odseku 2 preambuly spornej zmluvy, existovalo len jedno nákupné spoločenstvo v zmysle tejto zmluvy a členmi tohto spoločenstva sú len obchodné spoločnosti, a to Lyoness Europe AG a partnerské spoločnosti, ktoré boli výslovne určené v zmluve ako obchodníci a označené ako „obchodní partneri“.
- 12 Okrem toho sporná zmluva vylučuje pridruženie k nákupnému spoločenstvu stanoveného v zmluve, pretože, ako to tiež vyplýva z článku 2 zmluvy, zmluvnými stranami sú na jednej strane Lyoness Europe AG a na druhej strane verný zákazník, ktorý, ako je to zrejme aj z článku 1.1, je osoba, ktorá má právo účasti v nákupnom spoločenstve, ktoré vytvorila LYONESS výlučne v zmysle nákupu tovaru a služieb u obchodných partnerov.
- 13 OZ tvrdí, že na strane 10 zmluvy, ako aj na formulári o prístupí k zmluve je stanovené, že sa vyžaduje podpis zákazníka, pričom ako to vyplýva aj z článkov 2.2 a 2.3 spornej zmluvy, verným zákazníkom v zmysle zmluvy môže byť fyzická osoba staršia ako 14 rokov, ako aj právnická osoba. OZ tvrdí, že podľa týchto ustanovení zmluvy uzavrel zmluvu v postavení zákazníka ako obyčajná fyzická osoba, ktorá je identifikovaná svojím menom, priezviskom, číslom osobnej totožnosti a bydliskom, údajmi obyčajnej fyzickej osoby, a nie právnickej osoby.
- 14 Podľa OZ sa v žiadnej podmienke zmluvy neuvádza, že s Lyoness Europe AG si vzájomne poskytujú provízie, cenové zľavy a iné finančné výhody a súd prvého stupňa nedokázal konkrétne uviesť údajné provízie, cenové zľavy a iné finančné výhody, ktoré poskytol žalovanej.
- 15 Ako fyzická osoba však ani nemohol žalovanej poskytnúť žiadnu províziu, cenovú zľavu alebo inú finančnú výhodu, pretože vôbec nekonal na účely spojené s akoukoľvek obchodnou, výrobnou, remeselnou alebo profesijnou činnosťou v zmysle zákona č. 193/2002 činnosti, ktoré sa v žiadnom prípade nemôžu vykonávať bez predchádzajúceho povolenia alebo získania schválenia a licencií stanovených zákonom a bez zápisu alebo registrácie do obchodného registra.
- 16 OZ dodáva, že pred uzavretím spornej zmluvy a ani v priebehu jej vykonávania neuskutočňoval hospodársku činnosť v postavení predajcu alebo dodávateľa v zmysle smernice alebo zákona č. 193/2000 a dokonca ani sprostredkovateľskú

činnosť takého druhu, akou je činnosť, ktorá je predmetom spornej zmluvy, vykonávaná z profesijného titulu.

- 17 Žiada, aby vnútroštátny súd podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom.
- 18 Odporkyňa Lyonesse Europe AG, zastúpená v Rumunsku spoločnosťou myWorld Retail Services SRL (predtým SC Lyonesse România SRL), navrhuje odvolanie zamietnuť.
- 19 MyWorld Retail Services SRL predovšetkým tvrdí, že hoci vykonáva v prospech žalovanej marketingové a reklamné činnosti, nie je pobočkou tejto poslednej uvedenej spoločnosti, keďže je v skutočnosti spoločnosťou s ručením obmedzeným usadenou na území Rumunska, je nezávislá a má svoj vlastný majetok a jej spoločníkmi sú myWorld International Limited a myWorld Holdings Limited, ktoré sú organizované podľa právnych predpisov Veľkej Británie a majú sídla v Londýne.
- 20 Nie je žiadnym spôsobom ovládaná žalovanou a nemá žiadne osobitné splnomocnenie na jej zastupovanie pred súdom.
- 21 Pokiaľ ide o vec samu, myWorld Retail Services SRL tvrdí, že nemožno považovať OZ za spotrebiteľa.
- 22 Vzťah medzi Lyonesse Europe AG a členmi vernostného systému Lyonesse, vrátane odvolateľa, je totiž obchodným vzťahom.
- 23 Podľa zásady fungovania systému Lyonesse odvolateľ vykonáva svoju hospodársku činnosť nezávisle a systematicky kombináciou svojich obchodných a finančných zdrojov a venuje sa obchodnej činnosti s cieľom dosiahnuť zisk vo forme pasívneho príjmu.
- 24 Registrácia vo vernostnom systéme Lyonesse je bezplatná a ďalšia činnosť člena v rámci systému nie je podmienená zaplatením žiadnej čiastky. Preto sa zmluvný vzťah medzi členmi Lyonesse a odporkyňou nespája so žiadnymi nákladmi, keďže nemožno vyčíslieť žiadnu prípadnú škodu spôsobenú členovi. Peňažné čiastky uložené členmi predstavujú preddavky na budúce nákupy, pričom ich jedinou povinnosťou je použiť tieto sumy prostredníctvom vernostného programu, teda uskutočňovať nákupy u obchodných partnerov Lyonesse. Preddavky na nákupy totiž nepredstavujú protihodnotu (cenu) tovarov alebo služieb poskytnutých zo strany Lyonesse.
- 25 Tovary a služby nakupujú členovia priamo od obchodných partnerov Lyonesse Europe AG, takže právny vzťah vzniká priamo medzi týmito obchodnými partnermi a členmi systému Lyonesse.
- 26 Činnosť, ktorá sa vykonáva v rámci vernostného systému Lyonesse, nezahŕňa výrobu, dovoz alebo predaj tovaru zo strany odporkyne pre členov systému

Lyonesse. Vernostný systém Lyonesse spolu so svojimi členmi tvorí spoločenstvo kupujúcich s cieľom získať vzájomné výhody z tohto systému. Odvolateľ využil členské výhody vernostného systému Lyonesse spočívajúce v spätných platbách na nákupy, pričom tieto výhody boli rozšírené na člena za nákupy všetkých odporúčaných členov – priateľský bonus – a výhody spojené s postavením partnera.

- 27 Pri uzatváraní zmlúv odvolateľ konal na účely výkonu činností, ktoré vytvárajú dodatočné a pasívne príjmy a nie s cieľom získať obyčajné zľavy.
- 28 MyWorld Retail Services SRL tvrdí, že podľa zmluvy „každý zákazník požíva výhodu ‚peniaze pri každom nákupe‘ a každému záujemcovi o túto hospodársku činnosť je ponúknutá možnosť prostredníctvom aktívneho marketingu vo forme odporúčania vytvoriť si dodatočný príjem a prehĺbiť túto činnosť až do hlavnej profesijnej činnosti“ a „... zákazník musí samostatne dohliadať na zdanenie ziskov a provízií, na platby potrebné na poistné na sociálne zabezpečenie, ako aj na to, aby osobne predložil v stanovených lehotách ostatné podporné dokumenty. [Na] tento účel zákazník predloží príslušným daňovým orgánom v zákonných lehotách daňové priznanie 201 ‚daňové priznanie týkajúce sa zahraničných príjmov, kód 14.13.01.13/7‘.“
- 29 Okrem toho právoplatným rozsudkom Curtea de Apel București (Odvolací súd Bukurešť, Rumunsko) z roku 2014, ktorým sa rozhodovalo o žalobe podanej členom systému Lyonesse, už bolo konštatované postavenie členov systému Lyonesse ako obchodníkov. Rovnako rozhodol Tribunalul București (Vyšší súd Bukurešť, Rumunsko) v inej veci z roku 2016.
- 30 Pokiaľ ide o návrh na začatie prejudiciálneho konania, myWorld Retail Services SRL tvrdí, že nie je potrebné obrátiť sa na Súdny dvor z dôvodu, že odporkyňa je švajčiarska spoločnosť a subsidiárne, že uvedený návrh smeruje v skutočnosti k vyriešeniu veci samej.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 31 Vnútroštátny súd uvádza, že na určenie, či je zmluvná podmienka nekalá, treba predovšetkým preskúmať, či má žalobca postavenie spotrebiteľa.
- 32 Dodáva, že smernica nespresňuje na aké druhy zmlúv sa uplatňuje, ale ich definuje odkazom na postavenie zmluvných strán podľa toho, či konajú v rámci ich profesijnej činnosti, keďže systém ochrany zavedený smernicou spočíva, ako vyplýva aj z rozsudku z 30. mája 2013, Asbeek Brusse a de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341), na myšlienke, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplyvať na ich obsah.

- 33 V rámci tohto odvolania Tribunalul Olt musí vykonať analýzu v dvoch etapách, teda overiť postavenie žalobcu ako spotrebiteľa a potom rozhodnúť o rozhodnom práve: švajčiarske právo alebo rumunské právo, ktorým sa preberá smernica 93/13/EHS. Až následne, v závislosti od odpovede Súdneho dvora, bude môcť overiť obsah napadnutých podmienok ako nekalé podmienky.
- 34 Podľa vnútroštátneho súdu má OZ postavenie spotrebiteľa, hoci požíva obchodné zľavy zo strany niektorých obchodníkov, ktorí majú zmluvný vzťah s odporkyňou. Dôležité je to, že je stranou zmluvy, v rámci ktorej koná s cieľom nevzťahujúcim sa k jeho obchodom, priemyselnej alebo výrobnjej činnosti, remeslu alebo povolaniu.
- 35 Navyše aj zmluvnú podmienku o uplatniteľnosti švajčiarskeho práva možno analyzovať z hľadiska jej prípadnej nekalej povahy.